

שאילת שאלות

אתי אברמוביץ

מדריכת חשיבה ארצית

מדעי החברה

שאלות שאלות

שימוש באסטרטגיה של שאלות שאלות

"ביסודו של הידע עומדות השאלות. לפיכך בחשיבה מסדר גבוה חשוב להקנות ידע בזיקה אל השאלות שעומדות ביסודו; פעילות מחשבתית בסיסית שניתן וצריך להכשיר אליה. (ווילר, מסע לחיפוש שאלות טובות, מכון ברנקו וייס, 1994).

שאלו 5 שאלות הקשורות לפסק הדין בעניינו של הנשיא לשעבר קצב.

היעזרו במילות
השאלה והוסיפו
עוד 5 שאלות.

שאילת שאלות

אילו "פיגומים" ניתן לתת לתלמידים בשלב זה ?

- בנק מילות שאלה
- קטעי מידע
- רמזים : האם שאלתם שאלות על.....?
- מיון (זיהוי קטגוריות)

מהי שאילת שאלות?

שאילת שאלות היא למעשה תהליך של חקר.
במהלך התהליך אנו מתייחסים ל **KWL**:

- K-Knowledge

- W- Want

- L – Learn

או במילים אחרות - אנחנו מגדירים קודם מה אנחנו **יודעים**, לאחר מכן - מה אנחנו **רוצים לדעת**, ולבסוף - **בודקים מה למדנו**.

סוגים של שאלות פוריות המפתחות

חשיבה מסדר גבוה

- **שאלה פתוחה:**

שאלה שאין לה באופן עקרוני תשובה חד משמעית - שיש לה בפועל כמה תשובות.

תשובות אלה שונות ולעיתים אף סותרות זו את זו .

- **שאלה מערערת:**

שאלה המערערת את הנחות היסוד והאמונות הוודאיות של הלומדים.

שאלה המטילה ספק במובן מאליו, בשכל הישר, חושפת קונפליקטים נטולי פתרון פשוט ותובעת לחשוב על שורשי הדברים.

- **שאלה מחוברת:**

- שאלה רלוונטית לחיי הלומדים ולחיי החברה שבה הם חיים.

• שאלה עשירה:

שאלה המחייבת התמודדות עם תכנים עשירים, החיוניים להבנת האדם והעולם.

לא ניתן לענות עליה ללא תהליך חקר.
שאלה הנוטה להתפרק לתת שאלות.

• שאלה טעונה:

שאלה שיש בה ממד אתי.
לשאלות בעלות משמעות אתית יש מטען אמוציונאלי ומטאפיזי,
שיש בכוחו להניע למידה ומחקר.

• שאלה מעשית:

שאלה שיש עליה מידע נגיש ללומדים- מיזוג בין מספר מקורות
מידע יבטיח חשיבה מסדר גבוה.

שאלות מסתעפות

- אין תשובה נכונה חד-משמעית.
- הלומדים אינם יודעים את התשובה הנכונה.
- השאלה מבקשת מהלומדים להביע דעה אישית, לתאר הרגשה או התנסות.
- המורה אינו נוקט עמדה, ואינו מגדיר את התשובה כנכונה או לא נכונה.
- החיזוקים ניתנים על עצם ההשתתפות ולא על איכות התשובה.
- המורה צריך למנוע מצב שבו משתתפים בודדים משתלטים על הדיון.

שאלות על שאלות (לדוגמה...) - מטה אסטרטגיה

- מדוע חשוב לשאול שאלות ?
- מתי כדאי לשאול שאלות?
- האם יש שאלות שאין להן תשובה?
- האם יש שאלות שיש להן הרבה התשובות?
- אלו סוגי שאלות יש? מהם ההבדלים ביניהם? מתי כדאי להשתמש בכל סוג?
- האם יש שאלה שאני שאלתי ולא קיבלתי עליה תשובה?
- האם יש שאלות שאסור לשאול?
- כיצד תרמו לכם שלבי הפעילות השונים בתהליך שאילת השאלות?
- אילו קשיים קיימים ברמת התלמיד, המורה, חומר הלימוד?
- כיצד ניתן להתמודד עם קשיים אלו בכתה?

שאלות על החשיבה (לדוגמה...)

מטה קוגניציה

- איך הצלחתי לנסח את השאלה?
- האם השאלה קשורה לתחום הדעת?
- האם השאלה ששאלתי מזמנת תהליך של ברור או חקר?
- האם יש לשאלה ששאלתי תשובה במידע שלפני?

מהו הפוטנציאל הטמון ב"שאלת שאלות" ?

עוזרת להבין טוב יותר תופעה / תהליך.....

הופכת נושא ליותר רלוונטי ללומד

מפתחת ביקורתיות וסקרנות

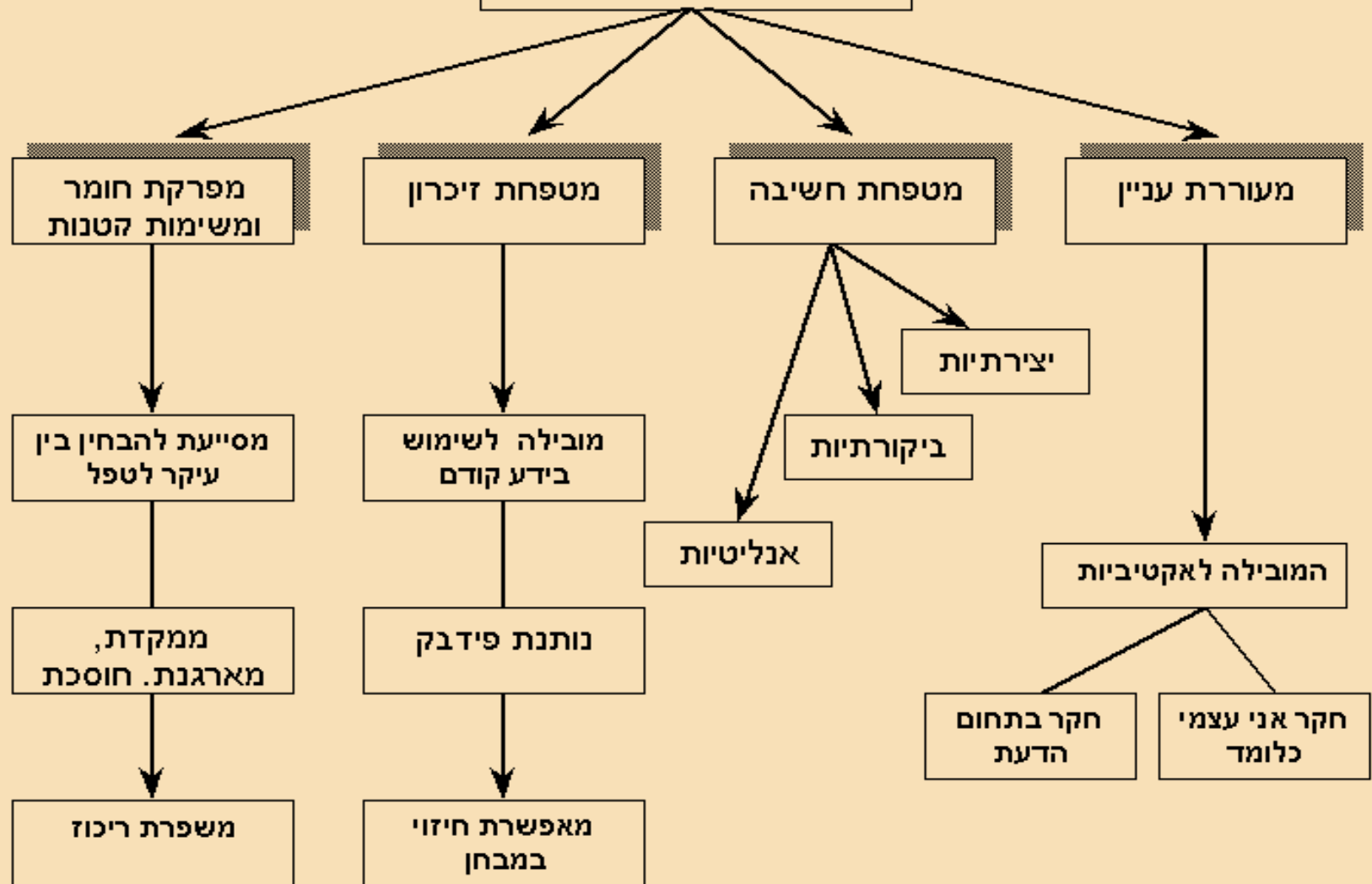
התלמיד הופך להיות ה"הבעלים" של הלמידה והידע

הלמידה יותר משמעותית

פותחת כיוונים וזוויות ראייה חדשות על הנושא

מזמנת שיח ו"תרבות כיתה" שונה

שאלות שאלות

תחומי שאלות המקדמות חשיבה בכיתה

- מהות – מהו הרעיון העיקרי/המהותי/המרכזי, **איך הרעיונות שלמדנו קשורים לידע הקודם שלנו?**
- הגיון – האם התוצר/המסקנה הגיוניים? האם יש קשר הגיוני בין...לבין...? **אילו רעיונות הרחיבו את החשיבה שלך?**
- בהירות (דיוק+הוכחה) – מה אתה יודע וכיצד אתה יודע זאת? התוכל להרחיב? להדגים? לפרט? מהן העובדות התומכות? כיצד נבדוק זאת? איך נוכל לאמת זאת? כיצד אפשר לחקור זאת? מהן התיאוריות המסבירות זאת? **מה אני רואה?**
- שייכות – כיצד הדבר מתקשר לבעיה/ לנושא? כיצד זה עונה לשאלה? כיצד זה מסייע לנו לענות על...? להבין זאת? **מה אני חושב על זה?**
- היקף והוגנות - האם הוצגו כל ההיבטים של הנושא? האם ישנה זווית אחרת לבחינת הנושא? **מה מעורר תהייה. אילו שאלות נוספות משמעותיות עבורי?**

עדיף ללמד לדוג

מאשר לתת את הדג

(יורם הרפז)